

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk: 20181129

Datum advies: 29-11-2018	Onderwerp: Evaluatie Pilot Voorschoolse Zorgcoördinator
Kennis nemen van: Structureel maken van de functie Voorschoolse Zorgcoördinator (VZC)	
Status advies: openbaar	Argument: (indien niet openbaar)
Portefeuillehouder: Rob Engels	Datum b&w-vergadering: 18 december 2018
Bijlagen:	

Kennis nemen van:

Structureel maken van de functie Voorschoolse Zorgcoördinator

Inleiding

Voor de kinderen van 0 tot 4 jaar had de gemeente Overbetuwe de afgelopen jaren tot maart 2017 een klein casusoverleg (KCO) en waren taken belegd bij MEE en de jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen van de VGGM/GGD. Op basis van een evaluatie in het voorjaar van 2016 met de kinderopvangorganisaties en VGGM/GGD is besloten om dit overleg op te heffen en de taken te clusteren in een nieuwe functie, de voorschoolse zorgcoördinator. Hiermee wordt het belang gediend van het preventieve vroegtijdig signaleren en ondersteunen van ouders en kinderen en aangesloten op de positieve ervaringen van de pilot "Intern Begeleider Kinderopvang" met Kluppluz bij een aantal locaties van SKAR.

Van pilot naar een structurele functie

Vanaf maart 2017 is de voorschoolse zorgcoördinator werkzaam in de gemeente Overbetuwe als pilot tot en met december 2018. De gemeente subsidieert VGGM via het lokale maatwerk van de jeugdgezondheidszorg voor de functie van VZC voor 28 uur per week. De pilot is in mei en juni geëvalueerd en blijkt erg succesvol. Op basis van deze positieve reacties van de kinderopvangorganisaties, de samenwerkingspartners in het jeugdveld en de ouders is er besloten op de functie van de voorschoolse zorgcoördinator structureel in te bedden in de lokale zorgstructuur van Overbetuwe. In deze informatiememo wordt u ter kennisname op de hoogte gebracht van de resultaten van de evaluatie van de pilot voorschoolse zorgcoördinator en het structureel maken van de functie.

Doorlopende ontwikkelings- en leerlijnen

Deze functie vervult een belangrijke rol bij het realiseren van doorlopende ontwikkelings- en ondersteuningslijnen richting de basisschoolperiode. Onderdeel van deze rol is de verbinding met de schoolmaatschappelijk werker die op de basisscholen actief is.

Samenvatting

De functie van voorschoolse zorgcoördinator moet het Klein Casusoverleg 0 – 4 jaar en de observaties bij kindercentra door MEE met succes vervangen door middel van één vaste professional die beschikbaar is voor alle 0-4 organisaties. De voorschoolse zorg coördinator signaleert vroegtijdige ontwikkelingsproblemen bij 0 – 4 jarigen op kindercentra, verleent lichte hulp en waar nodig verwijst door naar hulp en coördineert de ingezette zorg waar nodig.

De resultaten van de evaluatie van de functie voorschoolse zorgcoördinator zijn overwegend positief. Zowel de ouders als de samenwerkingspartners van de voorschoolse zorg coördinator (de kinderopvang organisaties, VGGM-GGD, de zorgaanbieders en de scholen) beamen dat de nieuwe situatie een verbetering is ten opzichte van de vorige structuur. De voorschoolse zorgcoördinator heeft bijgedragen aan het hoofddoel van de functie, de vroegsignalering van de kinderen van 0 – 4 jaar in Overbetuwe. Vanwege de functie voorschoolse zorgcoördinator zijn de kinderen preventief en op effectieve wijze doorverwezen naar de juiste vorm van hulp. Bij ingewikkelde casuïstiek heeft de voorschoolse zorgcoördinator het proces tot hulp gecoördineerd, pedagogische medewerkers op de kinderopvangcentra begeleid en ouders ondersteund.

Punten van aandacht die uit de evaluatie blijken zijn:

- de verbinding tussen de voorschoolse periode en het basisonderwijs. Hoewel de voorschoolse zorgcoördinator nadrukkelijk er is voor kinderen van 0 tot vier jaar zijn er kinderen waar een warme overdracht gewenst is naar het basisonderwijs.
- de kanteling naar het inzetten van voorliggende voorzieningen. Dit is een aandachtspunt voor het jeugdveld van de gemeente Overbetuwe in het algemeen.
- De rol van de voorschoolse zorgcoördinator als casusregisseur in verhouding tot de beperkte uren die de voorschoolse zorgcoördinator beschikbaar heeft.

Zie bijlage 1 voor de volledige evaluatie.

Consequenties

De functie voorschoolse zorgcoördinator wordt vanaf 1 januari 2019 structureel meegenomen in de subsidiërelatie met VGGM-GGD vanuit de structurele middelen van de lokale maatwerk jeugdgezondheidszorg. De functie wordt voor 2019 opgehoogd naar 32 uur per week.

Communicatie

Behandelend adviseur voor technische vragen:

S.A. Stramrood, email: s.stramrood@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. M.F.H. Knaapen

drs. A.S.F. van Asseldonk

Bijlage 1: Evaluatie

Inleiding

Voor de kinderen van 0 tot 4 jaar had de gemeente Overbetuwe de afgelopen jaren tot maart 2017 een klein casusoverleg (KCO) en waren taken belegd bij MEE en de jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen van de VGGM/GGD. Op basis van een evaluatie in het voorjaar van 2016 met de kinderopvangorganisaties en VGGM/GGD is besloten om dit overleg op te heffen en de taken te clusteren in een nieuwe functie, de voorschoolse zorgcoördinator (VZC, zie bijgaand functieprofiel). Hiermee wordt het belang gediend van het preventieve vroegtijdig signaleren en ondersteunen van ouders en kinderen en aangesloten op de positieve ervaringen van de pilot “Intern Begeleider Kinderopvang” met Kluppluz bij een aantal locaties van SKAR.

Vanaf maart 2017 is de voorschoolse zorgcoördinator werkzaam in de gemeente Overbetuwe als pilot tot en met december 2018. De gemeente subsidieert VGGM via het lokale maatwerk van de jeugdgezondheidszorg voor de functie van VZC voor 28 uur per week. De pilot is in mei en juni geëvalueerd en blijkt erg succesvol. Op basis van deze positieve reacties van de kinderopvangorganisaties, de samenwerkingspartners in het jeugdveld en de ouders is er besloten op de functie van de voorschoolse zorgcoördinator structureel in te bedden in de lokale zorgstructuur van Overbetuwe. In dit informatiememo wordt u ter kennisname op de hoogte gebracht van de resultaten van de evaluatie van de pilot voorschoolse zorgcoördinator en het structureel maken van de functie.

Achtergrond

Waarom is pilot opgezet?

De ambitie van de gemeente Overbetuwe uit het beleidsplan Sociaal Domein 2017 – 2021 is *“dat zorg, ondersteuning en participatie bereikbaar zijn en blijven, dichtbij beschikbaar zijn, kwalitatief goed zijn en betaalbaar.”* Volgens speerpunt 32, uit het beleidsplan Sociaal Domein, zou de KCO structuur geëvalueerd worden. Dit is gebeurd en daar is de zorgcoördinator voor in de plaats gekomen.

In het beleidsplan Sociaal Domein 2017 - 2021 is er het volgende over opgenomen:

“De ondersteuningsstructuur voor kinderen in de leeftijd 0 tot 4 jaar wordt herzien. Het KCO 0-4 jaar is verdwenen en hier komt een zorgcoördinator 0-4 jaar voor in de plaats. Deze kan observaties uitvoeren en de scholen adviseren. De planning is dat deze zorgcoördinator start in januari 2017. Hiermee versterken we de lokale basisstructuur voor de allerjongsten.”

Er werd geconcludeerd dat de oorspronkelijke KCO structuur niet meer voldeed. Er was behoefte aan één partij die zich focuste op vroeg signalering bij kleintjes van 0 – 4 jaar op de vindplaats bij de kinderopvangcentra. In Nijmegen was er ervaring met de werkwijze ‘Kijk op Kleintjes’. De gemeente Overbetuwe heeft een vergelijkbare werkwijze geadopteerd. Er van uit gaande dat een zorgcoördinator moest leiden tot sneller en passender hulp, dat de zorg dichtbij en kwalitatief goed is voor ons allerjongsten in Overbetuwe.

Er is een regiegroep opgezet voor de pilot voorschoolse zorgcoördinator. Daarin participeerde gemeente Overbetuwe, de VGGM – GGD en de vaste kinderopvang organisaties SKAR, SPO, de Kikkerkoning, en de Klompjes. Andere kinderopvang organisaties konden aansluiten door gebruik te maken van de lege stoel van het overleg. Sam Sammie en de Nannies hebben hier regelmatig gebruik van gemaakt. De regiegroep monitorde het verloop van de pilot, stuurde tijdens de pilot bij waar nodig, bevorderde de samenwerking tussen de relevante partijen en loste eventuele knelpunten op.

Uitgangspunten van de pilot?

De functie van voorschoolse zorgcoördinator heeft het Klein Casusoverleg 0 – 4 jaar en de observaties bij kindercentra door MEE met succes vervangen door middel van één vaste professional die beschikbaar is voor alle 0-4 organisaties. De voorschoolse zorgcoördinator signaleert vroegtijdige ontwikkelingsproblemen bij 0 – 4 jarigen op kindercentra, verleent lichte hulp en waar nodig verwijst door naar hulp en coördineert de ingezette zorg waar nodig.

Opzet van de evaluatie

De gemeente heeft, gedurende de pilot samen met de VGGM en de kinderopvangorganisaties de functie van de voorschoolse zorgcoördinator gemonitord in de Regiegroep. De aansluiting met zowel de kinderopvangorganisaties als de lokale (jeugd)hulp structuur was cruciaal voor de kans van slagen van de pilot. Bij de opzet en uitvoering van de evaluatie zijn deze partijen betrokken geweest. De kernvragen van de evaluatie zijn:

- Zijn de kinderen die het nodig hebben bereikt, gesignaleerd, goed verwezen, en aangemeld bij vervolghulp?
- Zijn door de acties van de VZC meer kinderen sneller bij passende hulp?
- Constateren het zorgteam Overbetuwe, managers en leidsters van kindercentra, ouders en de gemeentelijke uitvoering een verbetering ten opzichte van de vorige situatie?
Is er binnen zorgstructuur voldoende samenwerking met VZC?

De evaluatie bestond uit de volgende onderdelen:

- Ouder tevredenheidsonderzoek over de functie van de voorschoolse zorgcoördinator onder ouders die van april 2017 tot en met april 2018 gebruik hebben gemaakt van de functie VZC. De digitale vragenlijsten zijn verstrekt door de kinderopvangcentra om de anonimiteit van de ouders te waarborgen.
- Medewerker tevredenheidsonderzoek over de functie van de voorschoolse zorgcoördinator onder (pedagogische) medewerkers van de kinderopvangcentra. De digitale vragenlijsten zijn verstrekt door de kinderopvangcentra om de anonimiteit van de medewerkers te waarborgen.
- Twee maandelijks kwantitatieve rapportage van de voorschoolse zorgcoördinator
- Kwalitatieve rapportage steekproefsgewijs op 5 casussen van de voorschoolse zorg coördinator
- Evaluatie van de samenwerkingspartners VGGM-GGD, Sante Partners, PO scholen over de samenwerking met de voorschoolse zorgcoördinator.

Resultaten & Conclusies evaluatie

Samenvatting

De resultaten van de pilot zijn overwegend positief. Zowel de ouders als de samenwerkingspartners van de voorschoolse zorgcoördinator (de kinderopvang organisaties, VGGM-GGD, de zorgaanbieders en de scholen) beamen dat de nieuwe situatie een verbetering is ten opzichte van de vorige structuur. De voorschoolse zorgcoördinator heeft bijgedragen aan het hoofddoelen van de functie, de vroegsignalering van de kinderen van 0 – 4 jaar in Overbetuwe en sneller bij passende hulp. Vanwege de functie voorschoolse

zorgcoördinator zijn de kinderen preventief en op effectieve wijze doorverwezen naar de juiste vorm van hulp. Bij ingewikkelde casuïstiek heeft de voorschoolse zorgcoördinator het proces tot hulp gecoördineerd, pedagogische medewerkers op de kinderopvangcentra begeleid en ouders ondersteund.

De functie van de voorschoolse zorgcoördinator wordt over het algemeen als erg positief ervaren door zowel de kinderopvangcentra als door de samenwerkingspartners.

Er hebben 27 medewerkers van kinderopvangcentra deelgenomen aan het ervaringsonderzoek. Uit het onderzoek blijkt dat de medewerkers zich ontzorgt voelen door de voorschoolse zorgcoördinator. Van de deelnemers geeft 80 % aan dat de mate waarin zij zich ontzorgt voelen een 8 of meer is op een schaal van 1 tot 10.

De samenwerkingspartners VGGM-GGD, Santé Partners, PO scholen hebben in gespreken met de gemeente aangegeven erg blij te zijn met de nieuwe functie. De voorschoolse zorgcoördinator blijkt een proactieve en verbindende schakel te zijn tussen preventief & ambulante zorg en de gespecialiseerde zorg en ook een schakel naar het basis onderwijs.

De ouders die de afgelopen jaar gebruik gemaakt hebben van de functie voorschoolse zorgcoördinator zijn via een anonieme digitale vragenlijst gevraagd naar hun ervaringen.

De respons van de ouders was relatief laag met 13 reacties maar ook overwegend positief. Op de vraag in welke mate de ouder zich ondersteunt voelt door de voorschoolse zorgcoördinator geven alle respondenten een 6 of meer op een schaal van 1 tot 10, waarbij 4 van de 13 respondenten een 8 geven.

Punten van aandacht die uit de evaluatie blijken zijn:

- de verbinding tussen de voorschoolse periode en het basisonderwijs. Hoewel de voorschoolse zorgcoördinator nadrukkelijk er is voor kinderen van 0 tot vierjaar zijn er kinderen waar een warme overdracht gewenst is naar het basisonderwijs.
- de kanteling naar het inzetten van voorliggende voorzieningen. Dit is een aandachtspunt voor het jeugdveld van de gemeente Overbetuwe in het algemeen.
- De rol van de voorschoolse zorg coördinator als casusregisseur in verhouding tot de beperkte uren die de voorschoolse zorgcoördinator beschikbaar heeft.

Herijken van Kerntaken Functie Voorschoolse Zorgcoördinator

Naar aanleiding van de evaluatie heeft de regiegroep van de functie voorschoolse zorgcoördinator bestaande uit diverse kinderopvangcentra, de gemeente en de VGGM-GGD, de kerntaken van de functie voorschoolse zorgcoördinator opnieuw bekeken. De kerntaken die vanaf nu worden verstaan onder de functie zijn als volgt:

- Observeren van (groepen) kinderen waar 'vragen' over zijn.
- Consultatie en adviseren van pedagogisch medewerkers *op casusniveau* over de ontwikkeling van en omgang met een kind en/of het betrekken van en bespreken met ouders. Zorgen over kinderen worden in eerste instantie intern en bij voorkeur met ouders besproken. Als dat geen 'oplossing' biedt, kan de voorschoolse zorgcoördinator (VZC) ingeschakeld worden.

- Casusregie van enkelvoudige problematiek bij het verdere jeugdhulptraject als gevolg van inzet van zorg na een observatie. Wanneer nodig schakelt de VZC met opvang, school, jeugdconsulenten en hulpverleners.
- Warme overdracht naar de basisschool. Wanneer ouders toestemming geven vindt er ook (of gelijktijdig) een warme overdracht plaats met de schoolmaatschappelijk werkster bij casussen waar er 1ste en/of 2de lijnszorg is ingezet.

Taken die buiten deze kerntaken vallen zijn:

- Casusregie bij 'multiprobleem' casuïstiek waarbij casusregie meer behelst dan het ondersteunen en volgen van het verdere jeugdhulptraject als gevolg van inzet van zorg na een observatie.
- Consultatie en adviseren van pedagogische medewerkers in het kader van algemene deskundigheidsbevordering.

De kerntaken die nu bepaald worden zijn de taken die uitvoert worden binnen het fte (nu 28 uur) die de gemeente financiert. Deze financiering voor 28 uur is vanaf 2019 structureel geborgd in de subsidie afspraken met de VGGM. Als er wordt geconstateerd dat 28 uur onvoldoende blijken te zijn dan moet er worden gezocht naar extra middelen bij de gemeente.

De extra taken die de voorschoolse zorgcoördinator uit voert vallen buiten het 28 uur en daarmee buiten de huidige uren van de voorschoolse zorgcoördinator. Mocht de gemeente of de kinderopvang organisaties de voorschoolse zorgcoördinator voor deze taken in willen zetten dan moet deze organisatie overleggen met de voorschoolse zorg coördinator of zij beschikbaar is. Wanneer de voorschoolse zorgcoördinator bereid is deze taken uit te voeren moet de organisatie de uren van de voorschoolse zorgcoördinator zelf financieren.

Gebruik functie voorschoolse zorg coördinator

In totaal heeft de voorschoolse zorgcoördinator vanaf 1 maart 2017 116 observaties uitgevoerd bij 25 van de 29 kinderopvangcentra. Er wordt dus veel gebruik gemaakt van de functie voorschoolse zorgcoördinator door de kinderopvangcentra. Van deze observaties zijn er 104 kinderen doorverwezen naar een vorm van jeugdhulp. Het totale aantal kindplaatsen bij de kinderopvangcentra in Overbetuwe in 2017 was 783 kindplaatsen. De voorschoolse zorgcoördinator heeft dus ruim 10% van de kinderen doorverwezen naar jeugdhulp. De voorschoolse zorgcoördinator heeft tijdens deze periode ook 10 groepsobservaties uitgevoerd en 20 huisbezoeken gedaan.

Signaleren & Doorverwijzen

Een belangrijk doel van de pilot voorschoolse zorgcoördinator is dat de kinderen van 0 tot 4 bij de kinderopvang centra tijdig worden gesignaleerd met ontwikkeling en/of (sociale) gedragsproblematiek. De (vroeg)signalering van ruim 10% van de kinderen bij de kinderopvangcentra is een mooi resultaat voor de periode van maart 2017 t/m november 2018. Bij de 12 casussen waarbij de kinderen niet zijn doorverwezen na een observatie blijkt er vaak sprake te zijn van ouders die (nog) niet klaar zijn voor een stap naar zorg. De voorschoolse zorg coördinator plant dan een afspraak met deze ouders na drie maanden om vinger aan de pols te houden.

Uit het soort doorverwijzing (zie tabel 1.1) blijkt dat kinderen overwegend naar gespecialiseerde zorg worden doorverwezen. Het merendeel van de doorverwijzingen zijn voor (ambulant) onderzoek en diagnostiek waarbij het kind geobserveerd wordt in een speciale groep of thuis. Tijdens deze observaties wordt er gekeken naar ontwikkelings- en gedragsproblematiek. De voorschoolse zorgcoördinator stelt namelijk geen diagnoses, hier is gespecialiseerde hulp voor nodig.

Ook heeft de gemeente Overbetuwe een te kort aan algemene en voorliggende voorzieningen in het jeugdveld. Door dit tekort ontstaat de noodzaak om (wellicht onnodig) naar specialistische zorg door te verwezen. Dit signaal is bekend bij de gemeente Overbetuwe. Samen met het jeugdveld van Overbetuwe worden er passende voorliggende voorzieningen ontwikkeld.

Tabel 1.1 (Periode maart 2017 – november 2018)

Organisaties	Aantal doorverwijzingen
De Driestroom ambulant onderzoek	29
De Driestroom observatie en diagnostiek groep Luna	7
De Driestroom ambulant thuis	3
Spelbegeleiding	
/therapie	11
Rigtering praktijk	
Kind en meer	18
Raadthuys praktijk	2
Jeugdbescherming Gelderland	3
Integrale vroeghulp	1
Lindhout dagbehandeling	2
Lindhout opvoedondersteuning IOG	1
Leo Kannerhuis	1
Klimmendaal	1
Karakter	1
Kentalis	5
Sensorische integratie therapie /kinderfysio	4
Praktische gezin ondersteuning	5
Logopedie	8
Kernteam	1
Totaal	104
<i>In sommige casussen kunnen meerdere organisaties per kind betrokken zijn.</i>	

Coördinatie van zorg

Omdat de functie van de voorschoolse zorgcoördinator als heel positief wordt ervaren en als een verbindende schakel tussen de 1ste en 2de lijnszorg, is er snel een stijging te zien in de uren van de voorschoolse zorgcoördinator. Uit de kwantitatieve en kwalitatieve rapportages van de voorschoolse zorgcoördinator en gesprekken met de samenwerkingspartners blijkt dat er veel vraag is naar coördinatie van zorg. Dit signaal komt overeen met een bredere behoefte in het jeugdveld van Overbetuwe voor (casus)regie in het voorliggend veld.

De ouders geven gemiddeld een acht voor de mate waarin zij zich ondersteund hebben gevoelt door de voorschoolse zorgcoördinator tijdens een doorverwijzing naar zorg. Ook ervaren de ouders de mate waarin er beslissingen samen met hun worden genomen als overwegend positief.

De coördinatie van zorg blijkt dus een cruciale kerntaak van de functie voorschoolse zorgcoördinator. Tegelijkertijd zijn de uren van de functie beperkt. Van maart 2017 tot maart 2018 is de functie 28 uur per week beschikbaar. In maart 2018 is de functie uitgebreid naar 28 uur vanwege de structurele overschrijding van uren. Naar aanleiding van de evaluatie en de structurele overschrijding van uren heeft er een herijking van de kerntaken van de functie voorschoolse zorgcoördinator plaats gevonden. De coördinatie van zorg blijft voorlopig één van de kerntaken van de functie voorschoolse zorg coördinator. Ouders, kinderopvangcentra en samenwerkingspartners onderschrijven het als een belangrijke functie. Het feit blijft wel dat de functie voorschoolse zorgcoördinator is bedoeld voor vroeg signalering en eventueel doorverwijzing naar zorg. De coördinatie van zorg is belangrijk maar moet niet de kern van de functie worden. Dit is een punt van aandacht voor de verdere ontwikkeling van de functie.

Aandachtspunten

Een punt van aandacht is de verbinding tussen de voorschoolse periode en het basisonderwijs. Hoewel de voorschoolse zorgcoördinator nadrukkelijk er voor kinderen is van 0 tot vier zijn er kinderen waar een warme overdracht gewenst is. Er wordt in de komende periode getracht dit knelpunt op te lossen door bij bepaalde casussen een actieve verbinding te zoeken tussen de voorschoolse zorgcoördinator en de schoolmaatschappelijk werker op het basis onderwijs. Uiteraard gebeurt dergelijke overdracht altijd met toestemming van ouders.

Een tweede punt van aandacht is kanteling naar het inzetten van voorliggende voorzieningen. Dit is een aandachtspunt voor het jeugdveld van de gemeente Overbetuwe in het algemeen. Vanwege de beperkte voorliggende voorzieningen blijkt het lastig om deze kanteling te kunnen maken. Het ontwikkelen van passende voorliggende voorzieningen is naast de kanteling naar het inzetten van voorliggende voorzieningen een punt van aandacht.

Consequenties

De functie voorschoolse zorgcoördinator wordt vanaf 1 januari 2019 structureel meegenomen in de subsidierelatie met VGGM-GGD vanuit de structurele middelen van het lokale maatwerk jeugdgezondheidszorg. De functie wordt voor 2019 opgehoogd naar 32 uur per week.